

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1931 kl. 1 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, med anledning av väckt motion om utredning angående de ekonomiska förutsättningarna för en reglering av Fyrisån och dess tillflöden m. m.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 64, har herr Johan Larsson, Örbyhus, hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära framläggande av förslag till åvägabringande av en fullständig utredning angående de ekonomiska förutsättningarna för en reglering av Fyrisån och dess tillflöden, ävenså reglering av det vattendrag, som passerar Lövsta Bruk och förorsakar vattensjuka trakter i Tegelsmora, Films och Österlövsta socknar.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Första kammaren remitterade motionen till sitt andra tillfälliga utskott. Detta infordrade yttranden från lantbruksstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt länsstyrelsen i Uppsala län, som hörde länets lantbruksingenjör. Dessa yttranden äro såsom bilagor fogade till förstakammarutskottets utlåtande, nr 5, till vilket utskottet får hänvisa.

*Första kam-
marens
andra till-
fälliga
utskott.*

Första kammarens utskott redogjorde först för de vattensjuka markernas belägenhet, vilken framgår av den detta utlåtande bifogade kartskissen. Första kammarens utskott anförde därefter följande:

”Utskottet tillåter sig erinra om att riksdagen tidigare beaktat framställningar av liknande innebörd som i motionen och beviljat anslag för sådana undersökningar, som här avses. Så har t. ex. riksdagen åren 1928 och 1929 beviljat anslag för undersökningar rörande reglering av vissa delar av Lyekebyån i Blekinge län samt Örkilsälven i Älvsborgs län och Kalixälven i Norrbottens län, och vid 1930 års riksdag anvisades sådant anslag för liknande undersökning rörande reglering av Emån i Kalmar län, Helgeån i Kristianstads län samt Olandsån i Uppsala och Stockholms län, detta senare företag berörande trakter i Uppland, som ligga i närmaste grannskap till den del av Uppland, som beröres av motionärens förslag.

Den motivering, som legat till grund för dessa riksdagens beslut, kan till alla delar också åberopas för ett bifall till motionen. Den nationalekonomiska vinsten skulle bliva, att dels vidsträckta områden skyddas mot årligen återkommande översvämningar, vilka nu dels minska, dels alldeles förstöra skörden, dels att ännu större områden med mycket god jordmån skulle torrläggas, så att de omedelbart skulle kunna läggas under plog, dels slutligen att skogbärande mark

i stor utsträckning, vilken nu ger ringa eller intet utbyte, skulle genom den av regleringen möjliggjorda utdikningen bringas att giva god avkastning, vilket särskilt för dessa trakter har sin stora betydelse. Likaledes kunna vägande ortssynpunkter, delvis av stark social innebörd, anföras för ett bifall till framställningen. Därigenom att den jord, som genom regleringen vinnes som åkerjord, ligger i omedelbart grannskap till redan befintliga och bebyggda brukningsdelar och sålunda ökar dessas storlek, skulle en uppdelning bliva möjlig, vilken i sin ordning medförde, att där en ägare hade flera söner, dessa skulle kunna få övertaga var sin nya brukningsdel och sålunda bibehållas vid jorden och den fäderneärvda torvan, en sak som från samhällelig synpunkt knappast kan övervärderas. Vidare skulle den betydande skogsareal, som på detta sätt gjordes fruktbarande, ej allenast bliva till ekonomiskt stöd för brukarne av de jordbruk, som härav berördes, utan bereda arbetstillfällen åt dem i trakten, som för sin utkomst vore beroende av sådana. Slutligen torde böra framhållas, att en utdikning och torrläggning av så stora arealer vattensjuk mark, som här är fråga om, skulle verka förbättrande på klimatet i de ifrågavarande trakterna.

Emellertid torde det få anses som uteslutet att bland de jordägare, som beröras av den ifrågasatta regleringen, åstadkomma en sådan sammanslutning, som förmår att bestrida kostnaderna för förberedande undersökning och arbetsplans upprättande. Det är ett mycket vidsträckt område med många och delvis även ekonomiskt svaga jordägare, ibland vilka också möjligen stridiga intressen kunna vilja göra sig gällande. Ej heller torde det vara möjligt att som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsätter utföra arbetet i olika etapper. Erfarenheten visar, att de fördelar, som härvid ernås för ett område, oftast motvägas av svårigheter för andra nedomliggande områden, varvid också rättstvister kunna uppstå av den omfattning, att de kunna bli av rent av ruinerande innebörd för dem, som från början trodde sig vinna fördelar av regleringen. Flera typiska exempel skulle också kunna anföras härpå, och från ett mindre företag i denna trakt ha de, som utav den utförda regleringen haft fördel, blivit nödsakade att till nedom liggande jordägare, vilka lidit men, utgiva betydande skadeersättningar. Vad nu föreslagna reglering vidkommer, kunna visserligen områdena omkring Vendelsån, resp. Vattholmaån betraktas som från varandra skilda företag, men de båda åarna förenas i den gemensamma Fyrisån, och den ökade avrinningshastigheten skulle helt säkert medföra betydande olägenheter för nedom sammanflödet liggande trakter på grund av dels vattendragets förträngningar här och där, dels markens låga och flacka beskaffenhet. Vad åter vidkommer de områden, som ligga omkring Lövstaån och dess tillflöden, så äro lutningsförhållandena sådana, att tillräcklig avrinning knappast erhålles, utan att också den inom Stockholms län liggande delen av vattendraget också fördjupas. Områdets vidsträckthet och den synnerligen stora flackheten i landskapet göra det nödvändigt, att förhållandena inom hela området samtidigt utredas, och därför synes det uteslutet, att jordägarne själva

skulle kunna bekosta en tillräckligt bärande utredning. Utskottet är i likhet med de hörda myndigheterna av den uppfattningen, att denna utredning, om den kommer till stånd, bör läggas så, att den resulterar i en arbetsplan av den beskaffenhet, att den med hänsyn till arbetets omfattning och därav betingade kostnader kan läggas till grund för en ekonomisk organisation till arbetets utförande och måste således i sig innesluta laga syneförrättningar i enlighet med gällande lags bestämmelser.

Saken synes likväl ha den stora betydelsen såväl från näringslivets som ortsintressets synpunkt, att den motiverar ett statsmakternas ingripande, och detta så mycket mera som sådant understöd tidigare lämnats andra fullkomligt likartade företag, varom också utskottet förut erinrat. Vid dessa understöds beviljande har dock såsom villkor fästs, att kostnaderna för erforderlig hantlangning och därtill hörande material skulle bäras av jordägarne själva. Principiellt har utskottet intet att invända mot ett sådant villkor, men det har visat sig svårt, då det gällt företag av denna omfattning, att åstadkomma den nödiga sammanslutningen bland jordägarne, och utskottet vill erinra om att verkställigheten av föregående riksdags beslut rörande Olandsåns reglering ännu icke är påbörjad av just denna anledning. Det har därför syns utskottet önskvärt, att även de kostnader, som med ett gemensamt ord kunna kallas hantlangningskostnader, förskotteras av statsmedel för att sedermera, om företaget kommer till stånd, bli upptagna bland övriga med företaget förenade utgifter och till viss del bäras lika med dessa av jordägarne. Utskottet delar också den av lantbruksingenjören framförda åsikten, att undersökningen sannolikt skulle förbilligas genom fast anställda och inarbetade hantlangare, då härigenom arbetet skulle bedrivas fortare och inom kortare tid och sålunda en del andra kostnader sannolikt skulle nedbringas.

Gentemot lantbruksstyrelsens formella invändning att här icke någon sakägare framfört begäran om utredning, vill utskottet anföra, att sådan sakägare torde få anses finnas, alldenstund i insänd petition 26 jordägare anhållit om motionens bifallande.’’

Utskottet slutade med att hemställa om bifall till motionen. En utskottsledamot reserverade sig dock för avslag. Utskottets hemställan bifölls av första kammaren med 52 röster mot 46.

Utskottet har för ärendets vidare beredning lämnat tillfälle för skogsvårdsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län samt hushållningssällskapet i Uppsala län att inkomma med yttrande, varjämte lantbruksingenjören i Uppsala län inkommit med kompletterande yttrande. Hushållningssällskapet instämmer i yttrandet från länsstyrelsen i Uppsala län och tillstyrker således motionen. Övriga inkomna yttranden äro såsom bilagor fogade till detta utlåtande.

Yttranden.

Dessutom ha utskottets ledamöter personligen besökt det område den ifrågasatta utredningen avser och därvid haft tillfälle att höra den sammankallade ortsbefolkningens mening. Ett femtiotal personer hade infunnit sig. Därvid

överlämnades till utskottet en med 78 namnunderskrifter försedd skrivelse, vilken ävenledes är såsom bilaga fogad till detta utlåtande. Flertalet undertecknare voro enligt uppgift icke närvarande vid den ovannämnda sammankomsten.

Utskottet. Utskottet finner i likhet med första kammarens utskott att en reglering av vattenståndet på de vid Fyrisån med tillflöden belägna markerna skulle medföra avsevärd båtnad. Till mycket stor del är den vattensjuka jorden redan under plog, varför några byggnadskostnader vid en eventuell torrläggning icke i nämnvärd utsträckning bli nödvändiga. Utskottet anser likaledes sociala synpunkter tala för bifall till motionen och delar även uppfattningen att en förbättring av klimatet kan följa.

Vad områdena kring den s. k. Lövsta-Forsmarksån beträffar, vilka bilda ett från övriga delar avskilt avrinningsområde och till stor del utgöras utav av bolag ägd skogsmark, anser emellertid utskottet, att dessa områden böra undantagas från den ifrågasatta utredningen. Dels äro i vattendraget kraftverk belägna, till vars ägare vid en reglering av vattenståndet betydande ersättning torde få utbetalas och dels pågår utredning om flottled i detta vattendrag. Utredningen bör således begränsas till Fyrisåns område.

Utskottet inser de föreliggande svårigheterna att ena de talrika jordägarna till ett samfällt uppträdande för att genomföra en kostsam utredning av den omfattning, som i föreliggande fall är nödvändig. Med hänsyn därtill synes det således befogat att utredningen kommer att verkställas genom statens försorg. För den händelse en reglering av Fyrisån och dess tillflöden senare kommer till stånd, en sak varom utskottet känner sig övertygat, böra emellertid de intresserade jordägarna i vanlig ordning bära sin del av samtliga kostnader och således den av statsverket bekostade utredningen även inräknas vid statsunderstödet för regleringen uträknande. Under den förutsättningen synas således bl. a. också s. k. hantlangningskostnader kunna förskottas av statsmedel.

I tillämpliga delar för övrigt instämmande i första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande får utskottet alltså hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för åvägabringande av en fullständig utredning angående de ekonomiska förutsättningarna för en reglering av Fyrisån och dess tillflöden.

Stockholm den 7 maj 1931.

På utskottets vägnar:

G. W. KÄLLMAN.

Närvarande: herrar *Källman, Lundquist*, Hollertz, Werner, Hultman*, Andersson i Lindome, Andersson i Falkenberg, Andersson i Malmö, Hilding** och *Åqvist.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Lundquist*, *Andersson* i Falkenberg och *Andersson* i Malmö, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort ha följande lydelse:

”Utskottet, som delar uppfattningen, att det ur olika synpunkter är önskvärt, att en reglering av här ifrågavarande vattendrag kommer till stånd, vill icke bestrida, att det är förenat med stora svårigheter att få till stånd därför erforderlig ekonomisk utredning och arbetsplan, därest kostnaderna för dessa skola bestridas helt av de jordägare, som beröras av den ifrågasatta regleringen. Skäl finnas alltså, som tala för att i detta fall utredningen bör verkställas genom statens försorg. Emellertid har utskottet med hänsyn dels till de olika meningar, som i detta avseende kommit till uttryck i de infortrade yttrandena, dels till svårigheterna för utskottet att överblicka konsekvenserna i olika avseenden av ett beslut i enlighet med motionen ansett, att innan riksdagen tar ställning till den i motionen gjorda framställningen, denna bör närmare prövas av Kungl. Maj:t. Utskottet har funnit denna ytterligare prövning så mycket angelägnare, som utskottet under ärendets handläggning kommit till den uppfattningen, att det måhända vore lämpligt att begränsa ett eventuellt statsingripande till att avse undersökningarna endast för en reglering av Fyrisån och dess tillflöden. Utskottet förutsätter, att prövningen hos Kungl. Maj:t skall kunna verkställas så snart, att, därest Kungl. Maj:t finner skäl föreligga för en undersökning med statsmedel, proposition i ärendet kan framläggas för nästa års riksdag.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt taga under överbäggande, huruvida och i så fall vilka åtgärder genom statens försorg böra vidtagas för åvägabringande av en fullständig utredning angående de ekonomiska förutsättningarna för en reglering av Fyrisån och dess tillflöden ävensom reglering av det vattendrag, som passerar Lövsta bruk.”

Till andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Beredd tillfälle att yttra sig över den i motion I: 64 föreslagna utredningen angående de ekonomiska förutsättningarna för en reglering av bland annat Forsmarksån och dess tillflöden får Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län härmed anföra följande.

År 1646 såldes vattenrätten vid Forsmark (inklusive Johannesfors) av kronan till dåvarande arrendatorerna de Besche och Roschet under skattemannarätt. Denna vattenrätt äges för närvarande av Forsmarks bruksägare och A.-B. Forsmarks cellulosaafabrik. Denna fabrik har en årstillverkning av c:a 1.500.000 kronors värde.

Då cellulosaafabriken för säkerställande av fabrikationsvatten är beroende av att dämningen bibehålles och då driften av såväl fabriken som de övriga anläggningarna skulle fördyras vid förlust av vattenkraft samt då vidare själva bruksområdet genom vattnets borttagande från inom detsamma anlagda dammar skulle komma att lida avsevärd skada, torde, enligt vad styrelsen inhämtat, Forsmarks bruksägare och A.-B. Forsmarks cellulosaafabrik komma att vägra godkännande av ett regleringsföretag, som kan äventyra vattentillgången.

En reglering av vattendraget närmast ovanför Forsmarks dammar eller i stort sett mellan Forsmark och Löfsta torde under sådana förhållanden knappast bliva ekonomiskt genomförbar.

Vad åter en reglering ovanför Löfsta beträffar, torde en dylik möjligen kunna genomföras utan att vattenrätten vid Forsmark behöver därav beröras. I vad mån så blir fallet, synes emellertid böra göras till föremål för en preliminär undersökning, innan en detaljerad regleringsplan upprättas.

Vid en dylik förundersökning synes bland annat böra uppmärksammas att förrättning pågår för inrättande av allmän flottled i Forsmarksån. (Vederbörande förrättningsmans utlåtande är för närvarande underställt Österbygdens vattendomstols prövning.)

Ifrågavarande förslag till flottled bygger på bibehållandet av nuvarande dammar vid Löfsta och Forsmark samt byggandet av en kombinerad ränna och kanal från Löfsta bruk till Sälsjön. För att en reglering av vattendraget ovanför Löfsta skall kunna verkställas, utan att en dylik skall behöva lägga hinder i vägen för inrättandet av allmän flottled, måste därför viss ändring verkställas av det ifrågavarande förslaget. Styrelsen har ansett sig böra fästa utskottets uppmärksamhet härpå och vill jämväl erinra om, att inrättande av allmän flottled i Forsmarksån är av utomordentligt stor ekonomisk betydelse för av sagda vattendrag berörda marker.

Mycket synes emellertid tyda på att flottled skall kunna inrättas jämsides med en reglering av vattendraget. Detta torde emellertid kunna klarläggas vid den av styrelsen ovan förordade preliminära undersökningen. Stockholm den 28 april 1931.

Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms Län.

Carl Beck-Friis.

/ E. Hedemann-Gade.

Till andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Sedan skogsvårdsstyrelsen lämnats tillfälle att avgiva yttrande över den i motion I: 64 föreslagna utredningen angående de ekonomiska förutsättningarna för en reglering av Fyrisån och Forsmarksån jämte dessas tillflöden får styrelsen anföra följande.

Genom en reglering av Fyrisån skulle påtagligen stora områden vinnas och förbättras för jordbruket. Däremot äro de marker, som genom detta företag vinnas för skogsbörd, av relativt liten omfattning. De äro dock av utmärkt beskaffenhet och skulle genom sänkning av vattenståndet komma i en mycket hög bonitet. Huvuddelen är belägen i Dannemora socken.

Beträffande åter reglering av Forsmarksån med sänkning av vattenståndet i Finnsjön m. fl. nedanför liggande sjöar, skulle ett sådant företag kunna bliva av den allra största betydelse för skogsbruket. De sankmarker, som nu försumpas av detta vattendrag, äro synnerligen omfattande. Inom Films och Tegelsmora socknar ligga de s. k. Flororna, vilka utgöra de utan gensägelse största myrmarkerna inom länet. På några ställen finnas där områden med mera oförmultnad torv, som utgör en för skogsväxten föga lämplig jordmån, men till det mesta skulle genom torrläggning vinnas skogsmark av ypperlig beskaffenhet. Även utmed vattendragets nedre delar ligga ganska stora, för skogsbörd lämpliga marker vattendränkta, om dock ej i närmelsevis så stor omfattning som ovan Leufsta bruk.

Arealen skogsmark, som står att vinna genom reglering av Forsmarksån, har ungefärligt angivits till 4,000 hektar. Då emellertid terrängen är särdeles flack, tränger vattnet vid högre vattenstånd långt in i den omgivande skogsmarken och försakar försumpningar och därmed betydande nedsättning av skogsväxten. Arealen av dessa, redan skogbevuxna, men vattensjuka marker är mycket svårbestämbar, enär de ej äro markerade å några officiella kartor, och deras gränser äro ytterst oregelbundna. Sannolikt är dock, om hänsyn tages till dem, den areal, som vinnes eller förbättras, väsentligt större än som nu beräknats.

Intresset för torrlägningsarbeten är i allmänhet mycket stort inom landskapet, och med all sannolikhet hade sistnämnda företag kommit till utförande för länge sedan, om ej tvenne stora hinder förelegat, nämligen dels fallen vid de båda brukna och med dem sammanhängande dämmningsrätter och dels de rådande förhållandena beträffande äganderätten till sumpmarkerna. På grund av behovet att hålla en jämn vattentillgång till kraftverken hava brukna haft föga intresse för en torrläggning, och då brukna äga de ojämförligt största delarna av de marker, som beröras, torde det vara förklarligt, att någon vattensänkning ej framdrivits av dessa intressenter. Förhållandena hava nu blivit något annorlunda i det att behovet av vattenkraft vid Leufsta bruk betydligt reducerats, sedan järnverket blivit nedlagt.

De delar av de berörda markerna, som ej tillhöra Gimo—Österby Aktiebolag och Forsmarks bruk, ägas i huvudsak av en mångfald större och mindre hemmansägare, vilkas ägor ligga mycket blandade om varandra. På grund av den stora mängden ägare, av vilka många innehava helt obetydliga områden, har det tydligen förelegat stora svårigheter att få till stånd enighet om ett avdömningsföretag.

Av stor betydelse för företagets realiserande är tvivelsutan de möjligheter som förefinnas att erhålla statsunderstöd ej allenast till den förberedande undersökningen och till planens upprättande, utan även till grävningskostnader och andra med företagets utförande förenade kostnader. I den mån åker och

äng stå att vinna torde anslag och lån kunna erhållas ur statens avdiktningens anslag.

Något annorlunda ställer det sig dock med avseende på skogsmarken. Bidrag kunde härvid beräknas från statens skogsutdikningsanslag, men från erhållande av sådant bidrag äro aktiebolag uteslutna, och därför kan bidrag ej utgå till den största delen av de på skogsmarken belöpande kostnaderna. Till de kostnader, som belöpa sig på skogsmarker, vilka ej tillhöra aktiebolag, torde väl anslag kunna påräknas från skogsutdikningsanslaget, om båtnaden överstiger kostnaden och om de föreskrifter i övrigt, som för detta anslag finnas utfärdade, bliva iakttagna.

Skogsvårdsstyrelsen får således såsom sin mening uttala, att ett förverkligande av de föreslagna vattenregleringarna skulle vara av stor betydelse för skogen och att särskilt genom reglering av Forsmarksån skulle kunna vinnas omfattande marker för skogsbörd. På grund av anförda förhållanden får styrelsen även framhålla såsom mycket lämpligt, att en utredning sker genom statens medverkan, enär den under nuvarande förhållanden eljest ej torde komma till stånd.

Uppsala den 1 maj 1931.

Å Skogsvårdsstyrelsens i Uppsala län vägnar:

Fr. von Essen.

/ R. Lübeck.

Under hänvisning till de yttranden rörande behoven av utredning om förutsättningarna för en reglering av dels Fyrisån, dels vattendraget ovanför Lövsta bruk och dess fortsättning nedåt till Forsmark, vilka jag den 8 mars 1926 och den 19 februari 1931 avgivit, och vilka finnas intagna såsom bil. nr 2 och 3 till utlåtande nr 5 från första kammarens andra tillfälliga utskott vid 1931 års riksdag, får jag på anmodan av herr ordf. i riksdagens andra kammarens tillfälliga utskott nr 3 härmed lämna nedanstående förtydliganden och tillägg:

Jag har för överskådlighet å här bilagda översiktskarta inlagt vattensamlingsområdena för

- a) Fyrisån med blå kantbeteckning
- b) Vattendraget ovanför Lövsta bruk med grön kant och
- c) „ „ Lövsta bruk—Forsmark med gul kant.

Vad då först beträffar Fyrisån kan densammans reglering icke, såsom Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen i yttrande av den 3 mars 1931 (Bil. 4 till utskottsutlåtandet) påstått, uppdelas i ett antal mindre företag, ty om man så skulle förfara med början uppifrån, skulle nedanförliggande jordägare med skäl kunna anföra, att detta skulle på grund av ökad, snabbare vattentillförsel skada deras redan nu för vattenökning känsliga lågmarker, varför de med all sannolikhet komme att påfordra regleringens utsträckande över deras marker. Och så skulle säkert fortsättas, tills man nått Ekeby kvarn, belägen omkring 2 km. sydväst om Storvreta station å järnvägslinjen Uppsala—Gävle. Nedom Ekeby kvarn är Fyrisån så djupt nedskuren i strandbrinkarna, att någon skada å stränderna näppeligen kan uppstå.

Att ett uppdelande av Fyrisåns reglering på mindre, fristående företag ej

var tänkbart, insågs redan år 1890 av Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen samt Kungl. Lantbruksstyrelsen, vilka i gemensamt utlåtande av den 26 april 1890 hos Kungl. Maj:t avstyrkte en ansökan om statsunderstöd till reglering av Fyrisåns västra gren mellan Vendelssjön och Tensta under framhållande att "en verklig reglering av åns vattenförhållanden torde inom några få år bliva behöflig". Kungl. Maj:t fann den 23 maj 1890 gott gilla detta avstyrende. Samma öde rönt en påföljande år 1891 gjord ansökan om tillstånd att enbart reglera ån mellan Tobo och Tegelsmora sjö.

Vad Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen i sitt ovannämnda yttrande av den 3 mars 1931 anfört torde sålunda få anses bero på bristande kännedom om tidigare gjorda utredningar, vilkas resultat fortfarande hava giltighet.

Beträffande det i motion I: 64 omnämnda vattendraget Vikasjön—Lövsta—Forsmark kan detsamma reglering visserligen så till vida uppdelas i två företag, att man kan börja med att utföra reglering av den nedre sträckan Lövsta—Forsmark med iakttagande att åt ån gives sådana dimensioner, att den för-
mår avböda vattnet från ovanförliggande marker även efter en reglering av sträckan Vikasjön—Lövsta. Men man kan absolut ej börja regleringen av den övre sträckan utan att samtidigt göra något åt nedanförliggande sträckan Lövsta—Forsmark, där en betydande del av markerna, mestadels tillhöriga småbönder, endast höja sig några decimeter över vanligt medelvattenstånd sommartiden och redan nu årligen översvämmas, vadan även den minsta ökning i tillrinning skulle orsaka stora skador.

För att förebygga tvistigheter mellan intressenterna ovanför och nedanför Lövsta bruk, synes det mig vara tillrådligt att utredningen om reglering av hela sträckan Vikasjön—Lövsta—Forsmark göres på en gång, ehuru givetvis med iakttagande av bestämmelserna i vattenlagens kap. 7 § 24 företaget kommer att uppdelas i två avdelningar, en övre och en nedre med gräns dem emellan vid Lövsta.

Inom Fyrisåns område tillhöra de vattenskadade markerna, vilka redan nu mestadels ligga under plog, till huvudsaklig del mindre bondgårdar och lägenhetsägare. Markerna kring Vikasjön—Lövsta—Forsmark åter innehavas till största omfattningen av Gimo—Österby bruks A.-B. och Forsmarks bruks intressenter, men jag vågar påstå, att även ett hundratal verkliga småbönder bliva av detta sistnämnda företag beroende; och deras antal ökas för varje år, eftersom bolagen nu sedan flera år sälja gårdar till sina forna landbönder och arrendatorer. Dessa småbönder, vilka nu föra en seg men nära nog hopplös kamp mot de ständigt hotande vattenskadorna, skulle efter de nämnda vattendragens reglering kunna utan störningar bedriva sin idoga gärning på åker och äng samt om vintrarna finna sysselsättning i de så småningom uppväxande skogarna.

Landsbygdens befolkningsöverskott skulle i hemtrakterna finna sin bärning, och under regleringsarbetenas utförande skulle i årtal beredas sysselsättning åt hundratal grovarbetare.

Uppsala den 30 april 1931.

Gunnar Ytterberg.
Statens Lantbruksingenjör.

Till riksdagens andra kammares tillfälliga utskott n:r 3.

Undertecknade vars marker beröras av det torrlägningsföretag varom ledamoten av riksdagens första kammare Joh. Larsson, Örbyhus i motion begärt utredning får härmed med instämmande i motionen vördsamt framhålla:

Stora arealer god välbelägen jord äro så vattendränkta att de icke på något sätt kunna utnyttjas, men efter en torrläggning kunna lämna goda skördar.

Stora arealer odlad jord är ofta utsatt för översvämning, varvid en mycket god skörd många gånger blir helt förstörd.

Därest torrlägningsföretaget bleve utfört skulle det för en mycket stor trakt bereda stora fördelar både i ekonomiskt och socialt hänseende.

Vi våga även framhålla att en så pass vittomfattande utredning som här kräves, icke kan bringas till verkställighet utan statens medverkan, varför vi med största vördsamhet utbedja oss riksdagens medverkan härtill.

(Underskrifter.)

